

MCDB 150 Nüfus Artışının Küresel Sorunları

16. Ders Notları

Misafir Öğrenci Qing'in konuşma dökümü

Profesör Robert Wyman: *Bu metin, 16. dersin bir parçası olarak sınıfta verilen sunum notlarının kopyasıdır. Anlatanın isteği üzerine sesli ve görüntülü olarak hazırlanmamıştır.*

Qing: Ben de 1983'te doğdum ve size biraz kendi hikâyemden bahsedeceğim. Şimdi, bu çok kişisel bir durumdur, bu yüzden genelleme yapmamalısınız; muhtemelen diğer deneyimlerin çoğunu gerçekten temsil etmiyordur. Size, sadece tek çocuk politikasının ve bu politika ile büyümenin nasıl bir şey olduğunu anlatmaya çalışacağım.

Bir zaman çizgisi verelim, tek çocuk politikası 1970'lerin sonunda Çin'de uygulamaya konuldu. Önceleri şehirlerin birçoğunda uygulanıyordu ama sonra zamanla ülkenin kırsal kesimlerine de yayıldı. Kuzenlerimden, aslında biyolojik bir kardeşe sahip olan sonuncusu 1982'de doğdu. Üç kardeşin en genciydi ve bu kuralın çok sıkı olmadığı varoşlarda doğmuştu. Ailesi onu doğurmak için 200 yuan ödedi ve bu, şehirlerde bile mümkün değildi.

Ben 1983'te doğdum ve 1990'da annem tekrar hamile kaldı ve bir çocuk daha doğurması mümkün değildi, bu yüzden kardeşimi aldırdı. Duyduğum kadarıyla 2000'lerin başlarında Çin bu kuralı, yarattığı problemlerden dolayı birazcık gevşetti. Tek çocuk 6 yaşlı insana bakması gerekiyordu, bu yüzden eğer çiftlerin her ikisi de tek çocuksa, şimdi iki çocuk sahibi olmalarına izin veriliyordu.

İşte bu benim geldiğim yer. Liaonin Bölgesi ve buranın başkenti benim de şehrim olan Şhenyang'dır. Bunlar sadece benim şehrimden değişik görüntülerdir, birazı benim ailemden, büyükbabamdan, büyükannemden ve babamdan. Bunlar da babamın, büyükbabamın önceki evliliğinden olan üvey kız kardeşlerinin ikisi. Gördüğümüz gibi büyükannem gençliğinde güzel, hoş bir kadındı; bu yüzden büyükbabam onu içtenlikle ve söylediği her şeyi dinleyecek kadar sevdi. Büyükannem şehre kıyasla biraz daha kırsal bir yerden geliyor. Çok fazla eğitim almadı, sanırım altıncı sınıftan öteye devam etmedi. Düşünceleri ve fikirleri çok gelenekseldir ve bu benim yetişme tarzımda büyük bir rol oynadı.

Bu benim annem ve bu da babam; onlar, aynı koleje gitmemelerine rağmen ikisi de kolejdeyken tanıştılar. Evlendiler. Ve evlendikten bir yıl sonra ben doğdum, bu da benim, ve eğer Çince okuyorsanız tarihin 1 Ekim 1983 olduğunu görürsünüz- bu fotoğraf büyükbabamın çalıştığı yerde çekilmişti. O bir imamdı ve şehirdeki bu camiyi idare ediyordu. Şehirde aslında ciddi büyük bir İslam topluluğu vardı. Bu, babamın ailesi; büyükbabam, büyükannem, üçünün en büyüğü babam, amcam ve halam. En büyük çocuk ve erkek olarak babamın aileye bir varis üretme zorunluluğu vardı, ve geleneksel manada bu varisin bir erkek olması gerekiyordu; bu nedenle ben doğduğumda sorunlar çıktı çünkü ben bir erkek çocuk değildim.

Henüz oraya gelmemişken birazcık daha doğumum hakkında konuşacağım. Erken gelen bir doğumdum. 33 hafta civarında falan doğmuştum ve büyükannemin nereden duyduğunu bilmiyorum ama annem doğurmak üzere olduğunu hissettiğinde büyükannem gerçekten çok sevindi çünkü erken doğumların hep erkek olduğunu

duymuştı. O zaman ultrasona gitmemişlerdi ve bu yüzden doğumdan önce bebeğin cinsiyetini bilmiyorlardı; bu yüzden annem 7 hafta erkenden doğurmak üzere olduğunda büyükannem çok heyecanlandı, arka bahçe komşumuz olan ebeyi uyandırdı ve ona şöyle dedi: “acele hastaneye git, erkek torunum doğmak üzere. Onu çıkarmak zorundasın. Bu 1983 köpek yılının yeni yıl arifesiydi; ertesi gün yeni bir yıl olduğu için aslında kimse hastanede o kadar vakit harcamak istemiyordu.

Ebe sadece içeri girdi ve annemi kesip açtı, doğum sancısının gerçekten başlamasını bile beklemediler; sadece bir sezaryen yaptılar, beni çıkardılar ve eve koştular. Ebe, yolda evine doğru giderken dedemlerin evinin orada durdu ve pencereden haykırdı: “tebrikler, güzel bir kız torununuz oldu”. Büyükannem bunu duyduğunda- çok heyecanlıydı, bebek için küçük elbiseler dikiyordu ve bunu duyduğunda durum tamamen değişti; bebeğin kız olduğunu duyar duymaz dikmeyi bir kenara bıraktı ve “bunu boş ver, yeni yıl için hazırlanmam gerek” dedi.

Annem sezaryenden sonra iyileşiyordu ve babam, eve gittiğinde erkek çocuk üretmediğinden, çok suçlu hissederek, aileye bu kız hakkında aslında hiçbir şeyden bahsetmedi. Sadece yeni yıl dekorasyonlarına, kutlamalarına odaklandı. Ve ben 8 gün kreşte yalnız bırakılmışım. Kimse bana bakmaya gelmemişti; sadece annemin eve gitme zamanı, hastaneden çıkma günü geldiğinde hatırladılar: “aa, orada ne de olsa bir bebek vardı”, böylece beni görmeye geldiler. Sıska, esmer gibiydim, saçlarım ot gibiydi ve çok sağlıklı görünmüyordum. Büyükannem bana baktı ve babama, “belki de onu almamalıyız, hadi sadece eve gidelim ve başka bir çocuk yapmayı deneyelim” dedi. Babamın üvey kız kardeşi, ikinci halam o zaman bir anlamda hayatımı kurtardı. Beni eve götürmeleri için ısrar etti. İşte benim hayatım böyle başladı ve annemin hamile olduğu zamanlarda, caminin yöneticisi ve şehirde belli bir güç sahibi olan büyükbabam bizimkilere ayrı bir daire söz vermişti; ben doğar doğmaz, ailem ve ben dedemin evinden yeni dairemize taşınabilelim diye bize daireyi vereceğine söz vermişti. Ben kız olduğum için bu söz yok oldu ve bir daha da bundan bahsedilmedi.

Bunun yerine annem çalıştığı işyeri tarafından verilen bir daireye taşındı. Bir üniversitede kimya öğretmeni olarak çalışıyordu, bu yüzden oraya taşındık. Şuna dikkat etmemiz gerekiyor ki o zamanlar Çin’de insanların oturacakları ev, çalıştıkları iş yeri tarafından belirleniyordu. Asla bir daire sahibi olamazdınız, her şeye devlet ve işyeri sahipti, böylece orada yaşama hakkına sahip olurdunuz ve kira ödemek zorunda değildiniz fakat ev gerçekte sizin değildi. Sanırım bu, yönetimin halkın yaşamını kontrol etmesinin bir yolu.

Sonra biz taşındık fakat ben iki yaşındayken, annem Pekin’de yüksek lisansa başlama şansı yakaladı ve bu yüzden kendi başına Pekin’e taşındı ve ben babamla evde kaldım. Babamın gündüz işe gitmesi gerekiyordu, bu yüzden beni büyükbabamın evine gönderdi ve ben birkaç yılı orada büyüyerek geçirdim.

Ben üç yaşındayken, o sıralar, kuzenim doğmuştu ve bu ortanca amcamın oğluydu. O bir erkekti, sonunda ailenin bir mirasçısı olmuştu ve herkes çok heyecanlıydı. Dedemler ona Cennet adını verdiler. Ben ve Cennet tam orada, böylece dedemlerin evinde pek çok vakit geçirdik. Fakat ikimizin gördüğü muamele çok farklıydı, çünkü o oradaydı ve oraya aitti. O, ailenin varisiydi, büyük erkek çocuktaydı ve dedemler onun bütün bakımını, sonraları eğitimi de dahil, memnuniyetle üstlendiler. Ben oradaydım çünkü babam bana bakmalarını istemişti, bu yüzden maaşının hemen hemen yarısını bakım ücreti olarak dedemlere vermek zorundaydım.

Bize nasıl ayrımcılık yaptıklarının sadece bir örneğini vereyim; köşedeki dondurmacıya giderdik ve her birimiz birer dondurma alırdık, ben oldukça yavaş yerdim fakat Cennet çabucak yerdi. Benim dondurmamın üçte ikisi dururken Cennet'in dondurmasının sadece üçte biri kalırdı ve bize değiştirmemiz söylenirdi, böylece ben daha az dondurma yemiş olurum. Çok şımarık, oyunbozandı. Bu durum beni, bir erkek olsaydım tek çocuk politikasından gerçekten hoşlanırdım düşüncesine sevk etti. Tabi ben de şımarık olabilirdim, ama maalesef durum bu değildi. Bu benim ve biraz daha büyümüş Cennetin dedemlerle olan resmi.

Şimdi de biraz yaşadığımız yerden bahsedelim. Şenyang çok endüstriyel bir şehir ve çok fazla kirlilik, bir sürü yüksek bina vardı; bunun sonucu olarak insanların yaşamlarının birbirinden izole olduğunu hissettim. Aslında sadece bu beton kutular içinde yok olduk ve bir daha asla birbirimizi görmedik. Yaşadığımız yer burasıydı. Varoşların kenarında, yeni inşa edilmiş daire yığınları ile neredeyse şehrin bir ucundaydı. Bu, taşındığımız zamanlarda annem ve halen bu binaları yapıyorlardı, binalar inşa edildiğinden bir yıl kadar sonrası ve orada duran da benim.

Bu internette bulduğum bir fotoğraf, ancak iyi ki eski dairem halen orada duruyor. Bu pencerelerin birinin etrafı bir zamanlar benim evimdi. Bu yedi katlı bir binanın yedinci katı. Her bir daire gerçekten—şey, bunu nasıl söylerim?. Bu, şehirde çok fazla sanayinin, insanların olduğu ve birçok fabrikanın piyasa ekonomisi yüzünden kapandığı bir zamandı; şehirde gezinen tehlikeler vardı ve insanlar evlerinin dışında çok güvende hissetmiyorlardı. Aslında yapabildiklerinin tümüyle evlerini korudular.

Bu bir çeşit hırsızlık karşıtı, üzerinde beş altı kilidi olan bir kapıydı ve bu bütün daireler için standarttı. Bütün pencerelerde bu kafeslerden vardı, hatta 7. katta olan benim dairemde bile bu kafeslerden vardı. Çoğu zaman bu kafeslenmiş kapılar, pencereler ve beton kutular ardına kilitlenmiştik; bu yüzden hiç dışarıya çıkıp oynamadık. Okulda sınıf arkadaşlarımız vardı fakat sınıf dışında onlarla aslında etkileşim içinde olmadık. Bütün şehirde sadece bir yığın kirlilik vardı, hava çok kötü ve bir bakıma kasvetliydi.

Hiç kardeşimiz olmadığı için yalnız bir çocuk olarak evde kilitliydik ve dışarıda gerçekten hiç arkadaşımız yoktu, yani diyebilirim ki çocukluğumuz oldukça yalnızdı. Bu benim ilkokul sınıfım. Devreye giren başka bir şey de tek çocuk iken ailenin bütün ümidinin sizin üzerinizde olması; bu yüzden en iyi okula, en iyi koleje gitmenizi, mezun olmanızı ve olası en iyi işe sahip olmanızı bekliyorlar. Okulum şehrin diğer ucunda, öğrencilerin diğer yerlerden geldiği tıpkı bir mıknaş okulu gibiydi, bu yüzden bu da sınıf dışında etkileşim kurmamızı daha da zorlaştırdı; böylece birbirimizi aslında tekrar görmedik. Bu bir okul gezisi fotoğrafı ve bütün sınıf arkadaşlarım, buradaki çocuk hariç, tek çocuklardı. Babası boşanmıştı, bu yüzden üvey bir kardeşi olmuştu ve bu yüzden onu gerçekten çok kıskanıyorduk.

Tek çocuk, tek kız çocuğu olarak böyle bir ortamda büyümek beni bir kardeşe hasret bıraktı ve zamanı geldiğinde, ailemin bana 1990'da anemin tekrar hamile olduğunu söylediğinde, çok heyecanlandım. Bu doğmamış kardeş hakkında bir sürü hayalim oldu. Onun küçük bir erkek kardeş olmasını umut ettim çünkü o zaman aile ağacım ve ailemin adı tekrar onurlanacaktı, dedemler bize bu kadar kötü davranmayacaktı ve beraber oynayabileceğim birisi olacaktı.

Bu hamileliği başarılı bir şekilde bitirmek annem için gerçekten imkânsızdı. Koruması gereken bir toplum imajı vardı, burada tam ortadaki işte benim annem. Üniversitenin en iyi öğretmeni gibiydi, birçok öğretmenlik ödülü aldı, örnek çalışandı ve kurallar dışında hiçbir şey yapmasına izin verilmezdi. Zaten kurallar dışında bir şey yapmak imkânsızdı çünkü etrafta kontrol eden o kadar çok göz vardı ki. Tüm bu insanlara birbiri üzerine gözetleme, ülke kanunlarının ihlal edilmediğinden emin olma, sınıfta koca bir göbek taşınmadığından emin olma emri verilmişti ve bunu saklamak oldukça zordu.

Bu yine annem, bu kez bir çeşit kadın sempozyumunda konuşma yaparken. Arka planı 3.8 olarak anlayabilirsiniz, bu Mart'ın 8 i; kadınlar günü, Dünya Kadınlar Günü. Koruması gereken bu imajı vardı, hamileliğin anlamı buydu; tüm bu gözetleyen gözler yüzünden işini, öğretmenliğini kaybetmekle cezalandırılacaktı; akademiyle olan ilişkisi beraberinde işi ile birlikte yaşadığımız yeri de kaybedecekti çünkü daireler işyerlerine ayrılmıştı. Maaşını, yiyecek alma aracını kaybedecekti ve aynısı babama da olacaktı. Bu da, şehirlerde, sanayi bürolarında mühendis olarak çalışan babam.

Aslında hamileliği muhtemelen tıbbi olarak da yürütemezdi. Bu dönemde doğum yapmak için,-sanırım halen bu bir sorun- doğum izni denilen bir şeye ihtiyacınız vardı. Evlendiğinizde alacağınız şey de budur ve bölgenizin aile planlama komitesine gidersiniz ve doğum izni alırsınız. Şunun gibi bir şeydir: “kanun çerçevesinde bir çocuk yapma hakkınız var, hamileliğinizin ilk üç ayı içerisinde bunu hizmet almak için yerel yönetiminize teslim edersiniz ve çocuk doğduğunda bu izin kağıdını verip çocuğun kaydını alabilirsiniz”. Ben zaten doğmuş olduğum için annemin kardeşim için doğum izni alması mümkün değildi, doğum izni olmadığı için hiçbir hastaneye doğurması için kabul edilmeyecekti.

Bir sürü etkenin devreye girmesiyle en kısa sürede kimse öğrenmeden hamilelik durumunu sonlandırmalıydı. Bana gerçekten başka bir seçeneğin olmadığını söyledi; her şey sadece olması gerektiği gibiydi. Erkenden bir kürtaj yaptırdı, muhtemelen iki ay olmuştu ve bir daha asla bundan bahsetmedi.

Bu şeylerden bir tane var bende, Tek Çocuk Sertifikası deniliyor, harfi harfine dediği şey ise; “tek çocuğun gururlu ailesini tasdiklemek için”, ama aslına Çin'deki her çocuğun böyle bir belgesi vardır. Bu sadece, hükümetin üremenizin kayıtlarını tutmak için verdiği diğer başka şeylerin bir başkası, demek ki doğurgan yaştaki her kadın bunlardan alırdı. Ne zaman doğum yaptığının kaydını tutan bir liste var, sanırım bu oldukça yeni bir tane; bu yüzden iki çocuk için iki boşluğu var. Ne tür bir doğum kontrol yöntemi izlediğinizin, IUD (Rahim içi doğum kontrol araçları) yerleştirip yerleştirmedeğiniz ve aylık olarak doğum kontrolü yönteminizi kontrol eder. Eğer bunda başarısız olursanız aile planlama komitesi ile muhtemelen bir başka toplantınız olurdu.

Annemin de bunlardan bir tane vardı ve her ay ne tür bir doğum kontrolü yöntemi kullandığını ve kazara bir hamileliğin olmadığını garanti ettiğini yazıyordu. Bir çocuktan fazlasına sahip olamamaları sanırım ailemin zihninde çok fazla pişmanlık bıraktı. Bunu anlamamızın bir yolu Amerika'ya taşındıktan sonra çok çocuklu birçok aile görmemizdir. Ailem onlara bakardı ve iç geçirirdi, şimdi ikisi de yaşlı olduğu ve artık çocuk sahibi olamayacakları için ümitlerini bana bağladılar; onların rüyalarını gerçekleştirmek için yapabildiğim kadar çocuk yapacağımı umuyorlar. Bu, temel olarak benim hikâyemdir, teşekkürler.

Professor Robert Wyman: Soru sormak isteyen kimse var mı?

Qing: Elbette, sorusu olan?

Professor Robert Wyman: Bunun hakkında çok konuştuk; bize ailen ve senin bireysel olarak senin de söylediğin gibi bu ilke hakkında ulusal ya da uluslararası düzeyde politik bir şey olarak ne düşündüklerinizi biraz söyleyebilir misiniz?

Qing: Peki, biz bunların tek çocuk politikasının iddia edilen yararları olduğunu düşünüyoruz, Çin'in toplam doğurganlık oranını altıdan ikiye düşürdü fakat bizce bu peşinde birçok fedakarlıklar getirdi, bu yüzden bunlardan biri kişisel tercihtir. Ailem, annem gerçekten en azından iki çocuk yapmayı isterdi, belki de üç tane, fakat bu mümkün değildi bu yüzden annem bunun daha çok gönülden olması gerektiğini düşünür. Halkı vatandaşlar, nüfus krizi hakkında eğitmek ve onları daha az çocuk yapmanın yararlarına teşvik etmeyi denemek iyi bir şey, fakat bunu sadece tek olarak kısıtlamak çok katıydı. Evet.

Öğrenci: Bazen .....olduğunu düşünür müsünüz? [duyulmuyor]

Qing: Popüler olup-olmama durumu sorun değildi, herkes buna uymak zorundaydı.

Öğrenci: Tek çocuk politikasına uymak ister misin?

Qing: Buna uymaktan hoşlanmıyorum ve ailem de kesinlikle hoşlanmadı, sınıf arkadaşlarım, ben büyürken ilkokul arkadaşlarım, sanırım hepimiz bu tip bir tek çocuk olma yalnızlığını paylaştık, bu yüzden büyük ölçekte bu istatistiklerin nasıl sonlandığından emin değilim. Sanırım Profesör Wyman'ın buna benzer olan makalelerinden birini okuyacaksınız.

Öğrenci: Bu deneyiminizin dünyaya bakışınızı ve bugün nasıl hissettiğinizi değiştirdiğini düşünüyor musunuz?

Qing: Evet. Sanırım kişiliğim bir yönüyle birçok kızınıkinden daha erkeksi çünkü tek erkek çocuk olması gereken bir kız olarak büyüdüm. Büyürken evin birçok sorumluluğunu üstlendim. Ailem yokken yapılması gereken bir şey olduğunda bunu yapabilecek tek kişi bendim, fakat bu tür şeylerle ilgilenecek bir erkek kardeşim olsaydı biraz daha kadınsı olabilirdim. Evet.

Öğrenci: Tek çocuk politikasının kadınları daha çok ya da daha az eşit yapmaya yardım ettiğini düşünüyor musunuz?

Professor Robert Wyman: Soruyu tekrar edebilir misin?

Qing: Soru, "tek çocuk ilkesinin kadınları ve erkekleri daha çok ya da az eşit yapıp yapmadığını düşünüyor muyum?". Sanırım bunun kadınların ailedeki erkeklerin sorumluluklarını üstlenmek zorunda kaldığı yönünde daha eşit olduğunu söyleyebilirsiniz. Eğer tek kız çocuğu iseniz ve aileniz hastalandıysa onlara bakmak zorunda olan sizsiniz, onlara her ay para vermek zorunda olan sizsiniz, hâlbuki bu geleneksek olarak erkekler tarafından yapılan bir şey.

Bu yönüyle daha az eşit yaptı, çünkü Çin'deki cinsiyet olgusu 5000 yıllık bir tarih boyunca oluşturulmuştur ve bunu değiştirmek güçtür. Her ikiniz de tek çocuk olsanız

bile, eğer erkek çocuksanız insanlar daha mutlular, bu yüzen sanırım bunu görebileceğimiz bir yol da Çin'in cinsiyet oranının çok çarpık olması ve kızlardan çok daha fazla erkek çocuğun doğurulmasıdır. Bunun nasıl olduğu konusunda birçok teori var fakat ben böyle bir durumun insanların kız ve erkeklerin gerçekte nasıl eşit olmadığını düşündüğünü yansıttığını düşünüyorum. Böyle bir düşünce halen toplumda derince yerleşmiş durumdadır. Evet.

Öğrenci: Resimdeki sınıf arkadaşlarınızın çoğunun erkek olduğunu fark ettim, ve siz aranızda hiç evde nasıl muamele gördüğünüz konusunda konuştunuz mu ya da belki de aranızdaki farkı hiç gözlemlediniz mi; onlar daha mı mutlulardı?

Qing: Soru şu değil mi, "ben ve sınıf arkadaşlarım büyüme deneyimlerimiz; evde kız ve erkeklere farklı davranılıp davranılmadığı hakkında konuştuk mu?". Çok fazla konuştuğumuzu hatırlamıyorum, ayrıca belki de kişisel düzeyde gerçekten etkileşmediğimizden; birbirimizi aslında pek görmedik, sadece tek bir sınıf arkadaşımın evinde bir kez bulundum ve bu da okuldan çıktığımızda çok yağmur yağdığı ve benim ıslandığım içindi, böylece beni evine gelmeye ve kurulanmaya davet etti. Bunun dışında, tuhaf olduğunu düşünebilirsiniz ki birbirimizin evlerine hiç gitmedik. Bu sanırım ben şehirde büyürken standart gibi bir şeydi. Evet.

Öğrenci: İkinci çocukların aynı kamu hizmetlerine erişimi var mıydı yoksa yönetime gelince yok mu sayıldılar?

İkinci çocukların kamu hizmetlerine erişimi var mıydı yoksa sadece oldukça yok mu sayıldılar? Eğer ilk aşamada ikici bir çocuğu dünyaya getirebilerseniz o zaman ikinci bir çocuğunuz olur fakat bu çocuk kamu gözüyle oldukça yok sayılır. Çünkü doğum izni olmadan çocuğu devlete kayıt yaptıramazsınız.

Öğrenci: [duyulmuyor]

Qing: Bu çok zor olurdu.

Professor Robert Wyman: Biraz da şehir ve kırsaldaki farklılardan bahsedebilir misin? Yoksa ben bahsedeceğim.

Qing: Kişisel deneyimlerime dayanarak kırsaldaki fark sanırım bu kuralın biraz daha gevşek olmasıydı. Kısmen kırsalda yaşayan insanları gözetmek için yapabileceğiniz pek fazla bir şey olmadığından, ve eğer bir çiftçi idiyeniz toprağınız vardı, kendi pirincinizi üretilip yiyebilirdiniz fakat şehirde yaşıyor idiyeniz toprağınız yoktu; pirinç satın almak zorundaydınız ve pirinç alacak parayı nereden bulacaktınız? Çalışmak zorundaydınız ve işleri kim kontrol ediyordu? Devlet. Bu şekilde şehirdeki insanlar ev, para, eğitim gibi kendi kontrollerinde olmayan daha çok şeye sahiptiler, halbuki kırsaldakilerin ikinci bir çocukları olduğunda kaybetmek zorunda kalacakları çok fazla şey yoktu; zaten devletten ev almıyorlardı, muhtemelen çocuklarını hiçbir şekilde okula göndermeyi planlamıyorlardı, bu benim izlenimim.